

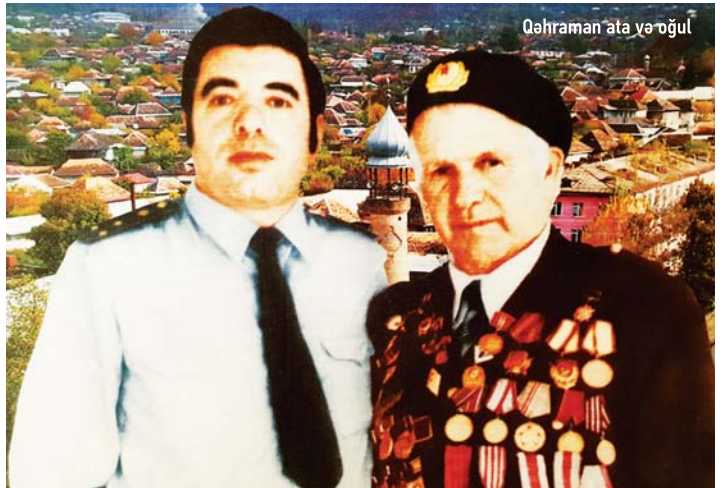
CƏBHƏDƏN CƏBHƏYƏ:

bir ailənin iki qəhrəmanı – Əhmədiyyə Mikayıl oğlu və Mikayıl Əhmədiyyə oğlu

Mənim və yaşdplarımın uşaqlıq, yeniyetməlik illəri sovetlərin qaynar vətənpərvərlik təbliğatı vaxtına təsadüf edib. O dövrdə nümunəvi şagirdlər Sovet İttifaqı

Qəhrəmanlarının – təkcə azərbaycanlı yox, digər millətlərdən də - neçəsinin ömür və döyüş yolunu bilməli, yaxud heç olmasa, adlarını əzbərləməli idilər. Xüsusən 23 fevral, 9 may, 7 oktyabr ərəfəsində elm, təhsil, əmək, mədəniyyət müəssisələrində, digər kütləvi fəaliyyət sahələrində Böyük Vətən Müharibəsi veteranları ilə tez-tez görüşlər keçirilir, şeirlər, məqalələr, kitablar yazılır, sənədli, bədii filmlər nümayiş olunurdu. Bizlər Azərbaycanın qürur yeri olan Həzi Aslanov, Mehdi Hüseynzadə, İsrəfil Məmmədov, Hüseynbala Əliyev və digər qəhrəmanlarımızı yaxşı tanıyır, hərənin əlində bir taxta avtomat, tapança davada səhnələri quraşdırıb özümüzü onlara oxşadırdıq. Evdə böyüklər danışdırdılar ki, xalqımızın igidlikdə heç də onlardan geri qalmayan, faşizmə qan udduran başqa oğulları da var, məsələn, şəkili Əhmədiyyə Cəbraylov... Onun rayonumuzda milis baş leytenantı rütbəsində sahə müvəkkili işləyən oğlu Mikayılın qonşumuz Camal babanın oğlu Ramazan dayı ilə əsgərlik yoldaşı olduğunu, kəndə gəlib-gətdiyini də atamdan eşitmişdim. Sonralar orta məktəbin ədəbiyyat dərslərində Fransa müqavimətinin igid partizanı haqqında "Xarqo" adlı hekayə oxudum, almanların zəbt elədiyi şəhərdə məxfi tapşırıqla bərbər işlədiyi, işğalçı zabıtləri kreslonu aşıraraq zirzəmidə gizlənmiş kəşfiyyatçılarımıza necə ötürdüyü hafizəmə həkk olundu. IX sınıfdə oxuyarkən bizi akt zalına yığb yaxın günlərdə Fransanın Milli Qəhrəmanı Əhmədiyyə Cəbraylovla görüş keçiriləcəyini bildirdilər. Və o gəldi... Ağ saçlı, orta boylu, nurani simalı, tunc vücudlu qəhrəman... Təkcə hərbdən və kənd təsərrüfatından (ixtisası üzrə) deyil, bütün sahələrdən məlumatlı idi, canlı ensiklopediya idi Armed Mişel... Tədbir xeyli davam elədi və iştirakçılar oradan zəngin təəssüratla, cild-cild dərslərdən ala bilməyəcəyimiz savad, cəsurluq, fiziki hazırlıq, Vətən sevgisi dərsi ilə ayrıldılar...

Əhmədiyyə Cəbraylov 1920-ci il sentyabrın 22-də Şəki rayonunun Oxud kəndində doğulmuşdu. 1938-ci ildə Kənd təsərrüfatı Texnikumunu bitirib, müxtəlif işlərdə çalışıb.

Böyük Vətən Müharibəsi başlananda könüllü olaraq cəbhəyə yollanıb. Aviasiya məktəbində hazırlıq keçdikdən sonra kiçik leytenant rütbəsi ilə Moskva yaxınlığında yerləşən 35-ci diviziyanın 350-ci bombardmançı eskadriyasının tərkibinə qatılır. 1942-ci ilin aprelində 350-ci polkun siyasi rəhbərinin köməkçisi təyin olunur. Polkun tərkibində Ukraynanın Barvinki-Lozovaya-İzyum rayonu ətrafındakı döyüşlərdə şücaət göstərir. Baş leytenant rütbəsi alır. 1942-ci ilin mayında təyyarəsi Kursk ətrafında vurulur, ağır yaralanır və almanlara əsir düşür, Barvinki və Lvov yaxınlığındakı həbs düşərgələrində saxlanılır. 1943-cü ildə Daxau həbs düşərgəsinə göndərilir və ilk dəfə qaçmağa cəhd edir. Cəhdi baş tutmur və Fransanın cənubunda, Tuluza şəhəri yaxınlığındakı Montoban həbs düşərgəsinə etap olunur. Burada 4167 nömrəli əsir idi. 1943-cü ildə həbsxana komendantının qulluqçusu madam Jannanın köməyi ilə fransız vətənpərvərləri onu tabutda gizlədərək həmin qadının evindəki zirzəmiyə gətirirlər. Daha sonra Fransa Müqavimət Hərəkatına qoşulur. Gizli fəaliyyət ləqəbləri "Xarqo", "Fraj", "Qoçaq",

"Ryus Armed" və sairidir. Tutulması üçün 10 min alman markası mükafat təyin olunmuşdu.

1944-cü ilin 20 avqustunda işğalçılardan azad edilmiş Parisdə baş leytenant Əhmədiyyə Cəbrayilovun general Şarl de Qolla görüşü və qələbə şərəfinə banketdə iştirakı fotosəkillərlə təsdiqlənir. Əfsanəvi şəxsiyyət bir sıra tapşırıqlarla yanaşı, dəmir yol xətlərini partladaraq düşmənin minlərlə fransız Almaniya apararaq işlətmələrinə maneçilik törədib. Həbs düşərgəsinə göndərilən 500-ə yaxın fransız uşağı xilas edəndə yaralanıb. Alman zabiti formasında olduğu üçün bir müddət alman hərbi qospitalında müalicə alıb. Müalicəsi bitdikdən sonra, Albi şəhərinə hərbi komendant təyin olunur. Alman zabiti kimliyində partizanlara çox əhəmiyyətli məlumatlar ötürür. Bütün komendatura zabitlərini əsir götürərək partizanlara təhvil verir. Körpüləri sıradan çıxarır, faşist anbarlarını və zabitlərin yaşadıkları evləri yandırır. Rəhbərliyi altında Lion şəhərinin mərkəzində düşmən tankları məhv edilir. Təhlükəli əməliyyatlarda uğurlarına görə Fransa Kommunist Partiyasının baş katibi Moris Torez tərəfindən tapança ilə mükafatlandırılıb.

Ə.Cəbrayilov vəd olunan bütün firavanlıqlardan imtina edərək qəti qərarla 1946-cı ildə Vətənə qayıdıb. Fransa və SSRİ-nin əksər orden-medalları ilə təltiflənib. O cümlədən, şəxsi igidliyinə görə (hərbi paradda sırası əsgərə generaldan irəlində addımlamaq hüququ verən) "Hərbi medal" alıb.

Oğlu - polis baş leytenantı Mikayıl Cəbrayilov Birinci Qarabağ savaşında şəhid olub, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanıdır.

1994-cü il oktyabrın 10-da vəfat edib, məzarı Oxud kənd qəbiristanlığında, oğlunun məzarı ilə yanaşıdır.

11 avqust 2020-ci ildə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Qəhrəmanları daha yaxından tanımağınız üçün nəvəsi, polis polkovnik-leytenantı Müşfiq Cəbrayilovla müsahibəni təqdim edirik:

ƏHMƏDİYYƏ, XARQO, FRAJİ, QOÇAQ, RYUS ARMED...

- Müşfiq müəllim, siz qəhrəmanlar ailəsində doğulub böyümüsüz. Babanız Əhmədiyyə Cəbrayilov Fransanın, atanız Mikayıl Cəbrayilov Azərbaycanın Milli qəhrəmanıdır. Hər iki şəxsiyyət barədə xatirələriniz oxucular tərəfindən maraqla qarşılanacaq. Əvvəl Əhmədiyyə dayıdan başlayaq: o, dünyasını dəyişəndə 17 yaşınız vardı, babanızı necə xatırlayırsız?

- Mənim təkəcə babam, atam yox, ümumiyyətlə şəxsən tanıdığım və barəsində oxuduğum qəhrəmanlar barədə özüməməxsus müşahidələrim var. Hər hansı – istər hərbi, istərsə də əmək qəhrəmanının, yaxud da bu sahələrdə xüsusi fərqlənən, orden-medallarla təltiflənən insanların ömür yoluna nəzər salaq, qohum-qonşuları ilə söhbətləşək, birmənalı fikir formalaşacaq ki, həmin şəxslər gündəlik yaşam tərzində, ailəsində, cəmiyyətdə, başqalarına münasibətdə... bütün həyat-fəaliyyətlərində də elə qəhrəmandır. Yəni, onlar qəhrəman doğulurlar. Bizimçün möcüzəli nüans, ilahi təqdirə məntiqi davam və nəticə isə belələrinin şəhadətlə mükafatlandırılaraq əbədiyyətə qovuşmasıdır. Allah-təala sanki qəhrəman xəlf elədiklərini şəhid məqamına yüksəldərək dərgahına aparır.

Babamın da iki xarakterik xüsusiyyəti - heç bir vəchlə özünü başqalarından fərqləndirməməsi və hədsiz şükranlığı heç zaman xatirimdən silinmir. Şəkər xəstəliyindən əziyyət çəkdiyinə görə pəhriz yeməkləri məsləhət görüldüyündən ümumi məclislərdə, yaxud ailə bir yerə toplaşarkən qətiyyətlə bununla razılaşmaz, hamının yediyi ilə qidalanardı. Bir də sonda süfrədə qarşısına tökülmüş çörək qırıntılarını dəsmalla təmizləməyə qoymazdı, ovcuna yığıb ağzına atardı... Uşaq idim, niyə belə elədiyini başa düşmürdüm. Nənəmə deyirdim, bu kişiye çoxlu yemək, çörək verin, bəlkə doymur. Amma böyüdükcə, necə dəhşətli çətinliklərdən, əzab-əziyyətlərdən keçdiyini, günlərlə çörəyə həsrət qaldığını öyrəncə, anlayırdım ki, bu, ilahi nemətin qədrini bilmək, Allaha şükür əlamətidir.

*Müşfiq Mikayıl oğlu Cəbrayilov.
1977-ci il aprelin 9-da Şəkinin Oxud kəndində doğulub. 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikası DİN Polis Akademiyasını bitirib. Daxili işlər orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. Hazırda Bakı şəhəri Sabunçu rayon Polis İdarəsi istintaq şöbəsinin müstəntiqidir.*

Əhmədiyyə Cəbrayilov böyükklə böyük, kiçikklə kiçik idi, hamı tərəfindən sevilir, maraq göstərilirdi. Məsələn, adamlar var şöhrəti, rütbəsi, vəzifəsi yerində, amma 6-7 kəlməsindən sonra darıxırsan, bezib usanırsan, babamın isə söhbətindən kimsə yorulmazdı.

- Ümumiyyətlə, keçmiş günlər, döyüş yolu, əsirlikdə qaldığı vaxtlar, partizanlara qoşulması, Fransadakı müqavimət hərəkatı barədə danışanda hansı hissləri keçirirdi, nələrin şahidi olurdunuz?

- Bilirsiz, deyim ki, yalnız bu mövzuda nəşə soruşulanda cavab verərdi. Yəni, hansısa tədbirdə, yığıncaqda, 4-5 nəfərin arasında fürsət tapıb müharibədən söz salsın, diqqəti özünə cəlb eləsin, xidmətlərini gözə soxsun... - belə şeyləri xoşlamazdı. Həm təbiətinə uyğun deyildi, həm də hadisələrdən uzun illər keçməsinə baxmayaraq, xatirələr onu bərk təsirləndirir, kövrəldirdi. Haqqında çəkilmiş süjetlərdə bir epizod var, Fransaya gedərkən, partizan yoldaşlarının asıldığı, indi qurumuş ağacın yanındakı xatirə lövhəsinə baxıb ağlayır...

Fransa Müqavimət Hərəkatının üzvləri

Amma nə qədər kövrək olsa belə, yenə də daxilində bir kükrəyiş, əzəmət vardı. Atam şəhid olanda qəbri üstündə dedi ki, mən öz oğlumun qanını Vətənə, xalqa halal edirəm. Yəni, övladının çiyində məzara getmək hər bir valideynin arzusudur. O isə böyüyü 14 yaşında 4 uşağı yetim qalan 40 yaşlı oğlunu itirmişdi... Nə qədər çətin olsa, ürəyində dağ boyda dərd gəzdirsə də, babam sınımadı, əyilmədi, ömrünün sonuna qədər durumundan, səhhətindən şikayətlənmədi...

- Mən 1986-cı ildə Əhmədiyyə dayını görəndə çox cold, qıvrıq, iti yerişli idi... Gündəlik həyat tərzini necə tənzimləyirdi?

- Bəli, piyada yol gedəndə arxasınca çatmaq mümkün deyildi, bağ-bağçada çalışmağı, təbiətin qoynunda olmağı çox sevirdi. Nə vaxt babamgilə getsəm, əgər evdə qonaq yoxdusa, onu sahədə, torpaqda işləyən görərdim. Ağacların dibini belləyər, su verər, budayar, ən gözəl saatlarını yaşıllıqlar içərisində fiziki işlə məşğulluqla, zəhmətə qatlaşmaqla keçirərdi. Üzünə tökülən gur saçını əli ilə geri atanda alnında tər damcıları parıldayırdı.

- Cəbrayilovların Oxuddakı evi həmişə qonaq-qaralı olub, sadə camaat, tanınmış adamlar bu evdə yaşayan qəhrəman ağsaqqalın cazibəsinə düşüb söhbətlərini heyranlıqla dinləyirdilər. Yəqin, belə məclislər maraqlı, bəmərə əhvalatlarsız da ötürməzdi ...

- Elədir ki, var. Evimizin qapıları həmişə əziz qonaqlar üçün açıq idi, gediş-gəlişin ardı-arası kəsilməzdi. Yadda qalan nurani simalar, unudulmaz hadisələr də çoxdur. Amma mərhum Xalq şairimiz Bəxtiyar Vahabzadə ilə bağlı olayı indi də xatırlayanda dodaqlarım qaçır... (gülümsəyir). Deməli, süfrə açılıb, nəvələrin böyüyü kimi mənə "podavatçik"lərin başçısı təyin ediblər və tapşırıblar ki, baxın ha, stəkanlar boş qalmasın, görsəniz bir az içilib, gətirin, təzəsini süzək... Bəxtiyar müəllim də baş tərəfdə əyləşib söhbət edir, şeir deyir, çayına mürəbbə salıb qarışdırır, arada bir udum içir. Tapşırığa əsasən, eləmirəm tənbellik, gedib çayını dəyişirəm. Yəqin ki, bu hal bir neçə dəfə baş verdiyindən, kişi yaxınlaşdığını görüb əlini qaldırdı, dedi, bala, dayan, qoy axıracan içim, çayına mürəbbə tökürəm, ləzzətli yerinə çatmamış, gəlib stəkani aparırsan...

- Gənc Əhmədiyyənin sağ qalmasında həbsxana komendantının qulluqçusu Janna adlı xanımın müstəsna

Fransızlar xilaskarlarını unuturlar

rolu barədə qeydlərə rast gəlirik. Mövzu sizdən ötrü maraqlı, cəlbədicə sayıla bilərmi?

- 1943-cü ildə madam Jannanın köməyi ilə fransız vətənpərvərləri babamı tabutda gizlədib həmin qadının evindəki zirzəmiyə gətirirlər. Onun qulluğu, tapıb gətirdiyi dərmanlar sayəsində tezliklə sağalır və faşistlərdən qisas almaq qərarına gəlir. Fransız dilini öyrənir, yenə də Jannanın yardımı ilə partizan hərəkatları ilə əlaqəyə girir, müqavimət hərəkatının kapitan Delplankın (ləqəbi "Düma") rəhbərlik etdiyi Tarn və Qaron departamentlərindəki 4-cü eskadronuna qoşulur.

Bir dəfə yanımda bu barədə soruşulanda, babam bir cümlə ilə cavab verdi: madam Janna mənim anamdır. O ki qaldı, Fransada ailəsinin olub-olmamasına, bizə belə fakt məlum deyil.

- Nəhayət, uzun və məşəqqətli hərbi yolunda taleyin sınaqlarına mətinliklə sınaq gərək 1946-cı il, noyabrın 25-də Vətənə qayıtdıqdan sonra da şübhəli yanaşmalar, müəmmalı sorğularla çarpışma bitib tükənmədi, amma bu dəfə "özümüzkülər"lə... Nə cür qarşılaşmışdı "sürprizlər"i, mücadiləsinə görə heyflənirdimi..?

- Əhmədiyyə Cəbrayilova həmin dönmələ bağlı sual verildə heç halını da pozmadan deyirdi ki, zamanın tələbləri beləydi, bəlkə də şübhələnməkdə haqlı idilər, çünki əsirlikdə olmuşam, özümü təsdiqləməkdən ötrü müəyyən faktlar təqdim etməliyəm, onlar da yoxdur. Diqqət əsasən "verbovka" məsələsinin üzərinə cəmləşmişdi. Baxmayaraq ki, istintaq, araşdırma müxtəlif basqılar, mənəvi işgəncələr altında 20 il – 1966-cı ilədək davam elədi, əlaqədar qurumlar ən xırda sübut belə, ortaya qoya bilmədilər. Vaxtilə müqavimət hərəkatının rəhbərlərindən biri, sonralar isə Fransa prezidenti Şarl de Qollun SSRİ-yə gəlişi və "Ryus Armed"lə maraqlanması ilə bütün narahatlıqlar sona çatdı. Babama "vətən xaini" yarlığı nəyə görə yapışmadı? Çünki bütün mübarizəsi fransızların gözü qarşısında keçmişdi. Əvvəllər müqaviməti kənardan idarə edən de Qoll 1944-cü ildə Fransaya qayıdandan Xarqonu tanıyırdı. Onda gərək bütün hərəkata xəyanət damğası vurulaydı, ölkənin milli qəhrəmanları satqınlıqda suçlanaydı və sair.

Partizan dostlarının xatirələri var, yazırlar ki, Əhmədiyyə hər dəfə uğurlu əməliyyatdan sonra öz milli musiqilərini oxuyub oynayardı, hətta “nə yatmırsız, durun, şənlənin” deyər digər yoldaşlarını da haraylayardı. Yəni bu səviyyədə antifaşist, vətənpərvər, əqidəli, nikbin adamın düşmənə işbirliyinə getməsi ehtimalı sıfıra bərabər idi.

- Bir qədər savaştan sonrakı mülki həyata, dinc quruculuq dövrünə qayıdaq, yəni müharibə qəhrəmanı əmək cəbhəsində...

- Babam hələ 1938-ci ildə Şəki Kənd Təsərrüfatı Tenikumunu aqronomluq ixtisası üzrə bitirmiş, Quba, Qusar, Xaçmaz, Dəvəçi rayonları üzrə ipəkçi mütəxəssis kimi çalışmışdı. 1947-ci ildə Sürəyyə nənəmlə ailə qurur və bu nikahdan 7 övladları dünyaya gəlir, hazırda onlardan dördü – bir əmim və üç bibim həyatdadır. 1970-ci ildə Kirovabad Kənd Təsərrüfatı İnstitutunda ali təhsil alır, Şəki rayonu Nərimanov adına kolxozda baş aqronom işləyir, 1971-ci ildə “Qırmızı Əmək Bayrağı” ordeni ilə təltif olunur.

- Fransa hökumətinin dəvəti ilə 1972, 1975, 1982-ci illərdə döyüş yerlərinə baş çəkir, 1990-cı ildə Şarl de Qollun 100 illik yubileyi münasibətilə Parisdə olur... Həmin turneləri, səyahəti, qarşılıb yola salınması barədə nə danışırıd?

- Əhmədiyyə Cəbrayilov bu ölkədə II Dünya savaşı ilə bağlı düzənlənən əksər tədbirlərə

Hayat yoldaşı Sürəyyə xanımla

Oğlu Cavanşir müəllim

dövlət səviyyəsində dəvət alır, orada xüsusi diqqət, hörmət, sevgi ilə qarşılınırdı. Daha çox qələbənin unudulmaması, faşizmə qarşı vəhdət, döyüş yoldaşları ilə görüş, həyatda olmayanların məzarının ziyarəti ona güc verir, ömrünü uzadırdı. Montoban, Rodez, Tuluza, Albi şəhərlərini gəzmiş, həmçinin Paris, Bordo, Strastburq, Lion, Dijon və Marseldə olmuş, keçmiş döyüş yoldaşları ilə əlaqələri bərpa eləmişdi. 1975-ci ildə Fransa Senatında senator Jak Düklo ilə görüşdə ona xatirə medalı təqdim olunub. Doxsanıncı ildəki gedişi gözlerimin önündədir, uşaq aqlımızla hərəmiz kağıza bir xahiş – kimi ayaqqabı, kimi şirniyyat, kimi də velosiped almasını yazmışdıq. Təbii ki, çox abırlı adam idi və ora alış-verişə getmirdi, amma könlümüzü də sındırmazdı. Dönüşü isə faciə ilə yadda qaldı: o, Fransaya uçanda atam da firsətdən istifadə edib

Qarabağa yollandı. Babam geri qayıdanda isə Şuşadan şəhid Mikayıl Cəbrayilovun nəşini Şəkiyə yola salırdılar... (səsi titrəyir).

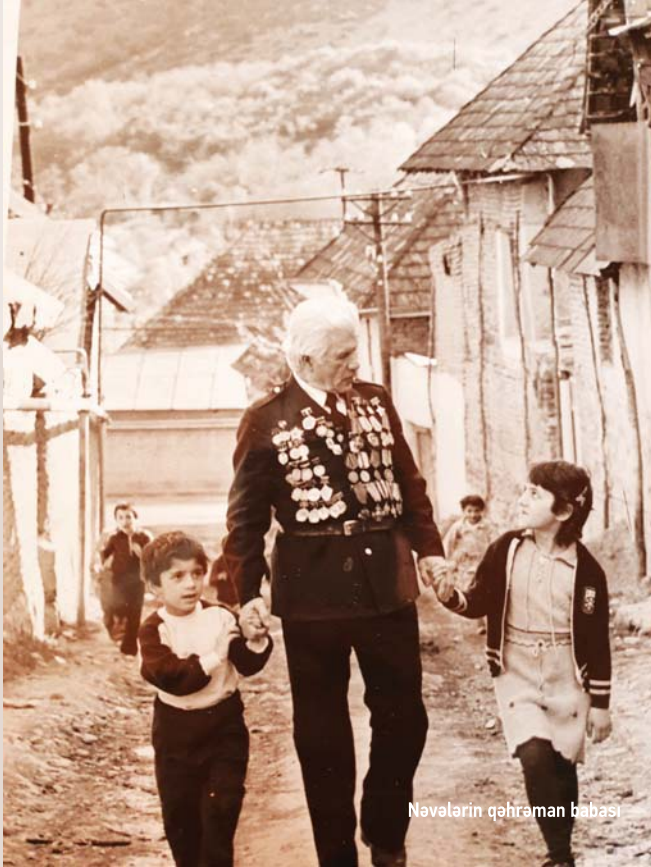
- Əhmədiyyə müəllimin vəfatı təbii ki, onu tanıyanları möhkəm sarsıtdı; telefon köşkündə olarkən yoldan çıxan yük maşınının zərbəsinə tuş gəldiyi deyilir...

- Əslində, hadisə heç də danışıldığı və vikipedik

xəbərlərdə yer aldığı şəkildə baş verməyib. Ümumiyyətlə, Vikipediya məlumat bazası ailəmiz barədə üç ciddi səhvə yol verib: Əhmədiyyə Cəbrayilovun telefon budkasında yük maşını ilə vurulub öldürülməsi, Mikayıl Cəbrayilovun təvəllüdü (1952 yazılıb, amma 1950-dir) və 1 ovladının olması (reallıqda dördüdür).

Doğrudur, bizdən, yəni oğlunun evindən çıxanda qaranlıq və yağışlı havada ona maşının yan güzgüsü toxunmuş, nəticədə üzü sıyrılmış, çanaq sümüyü sınımışdı. Maşının sürücüsü – bir həftəyə toy mərasimi olacaq cavan oğlan tərəfindən tez həkimə çatdırılıb, ilkin tibbi yardım göstərilib. Xəstəxanada da bir müddət qaldı, özünü idarə edir, sərbəst üzünü qırxır, yanına gedən qohum-əqrəba ilə söhbətləşirdi. Amma diabeti olduğunu öyrənmədən qlükoza iynəsi vurmuş tibb işçisinin nəşilığının, savadsızlığının güdazına getdi, komaya düşüb dünyasını dəyişdi. O zaman şayiələr yayıldı ki, guya sui-qəsd təşkil edilib, nə bilim, nələr... Mən Akademiyada oxuyurdum, bir-iki qaranlıq məqamla bağlı sürücü ilə görüşdüm. İndi düşünək, 74 yaşlı qoca kişi asfalt yolda “Volqa” markalı maşınla qəsdən vurulsaydı, hər tikəsi bir yana səpələnərdi. Nişanlı, toyuna sayılı günlər qalmış 23 yaşlı gənc belə cinayətə qol qoyardımı? Qisası babam yol-nəqliyyat hadisəsində yox, həkim səhvi, məsuliyyətsizliyi ucbatından həyatını itirdi. Xəstəxanada yatanda da bizi polisə ərizə

Nəvələrin qəhrəman babası

verməyə qoymadı, dedi ki, o uşağın günahı yoxdur, kimin şikayətilə cəzalandırılsa, qəbrimin üstünə gəlməsin...

- Tarn və Qarondakı döyüşlərə çiyin-çiyinə qatıldığı Rene Şambar 1977-ci ildə SSRİ-yə, Azərbaycana təşrif buyurdu, Əhmədiyyə Cəbrayilovla görüşdü. Amma onun ikinci dəfə - 1998-ci ildəki gəlişində əziz dostu artıq həyatda yox idi...

- Rene Şambarı aeroportda Cavanşir əmimlə birgə qarşılayıb Şəkiyə apardıq. Babamın vəfatından çox təsirlənmişdi, məzarı üstə getdi, nitq söylədi, müsahibə verdi, xatirələrini bölüşdü. Dedi ki, Xarqo ilə cəmi 6 ay əməliyyatlara gedib, amma onun peşəkərligi, cəsurluğu, dönməzliyi ömrü boyu yaddaşına yazılıb. Fransa xalqının özünü müqavimət qəhrəmanlarına borclu saydığını, xüsusən də başqa ölkədən, millətdən olub fransızlar üçün canını, qanını əsirgəməyən igid övladları böyük məhəbbətlə xatırladıklarını dilə gətirdi.

- Cənab polkovnik, növbəti sualım bir az siyasi xarakterlidir. Babanızın ölüm-dirim savaşına atıldığı, faşistlərdən qorumağa çalışdığı Fransanın indiki hakimiyyəti ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi, ən azı neytral qalmaq əvəzinə, düşmənlərimizi dəstəklədi, ermənipərəst bəyanatlar verdi. Belə bir xoşagəlməz durum sizi çoxmu məyus elədi?

- Şübhəsiz ki, bu, məni bərk qəzəbləndirdi. Kəskin etirazımı bildirdim və Fransanın hakim dairələrini sərt şəkildə qınadım. Heç nədən çəkinməyərək sosial şəbəkədə yazdım ki, babamın

çəkdiyi əziyyətlər ermənipərəst hakimiyyətinizin burnundan gəlsin! Fransa naminə döyüşmüş bir dənə də erməni göstərə bilməzsiz, lakin onlarla azərbaycanlı müqavimət hərəkatının üzvü olub, ölkəniz üçün canından keçib... Əlbəttə, məlum mənzərə orada rəsmi Parisə təsir gücünə malik erməni lobbisinin fəaliyyətilə əlaqədardır.

- Cənab Prezidentin sərəncamını necə qarşıladınız?

- Bu sərəncam evdə böyük sevinc və ruh yüksəkliyi ilə qarşılandı. Əhmədiyyə Cəbrayilovun şəxsiyyətinə və xidmətlərinə dövlət səviyyəsində verilən qiymətdən şad olduq. Mövcud durum səbəbilə kütləvi mərasimlər keçirilməsə də, orta məktəblərdə, mədəniyyət müəssisələrində, texnikumlarda məsafə saxlanılmaqla tədbirlər düzənləndi. Hətta pandemiya belə, bu görüşlərin əzəmətinə kölgə sala bilmədi. Qəhrəmanların anılması, xatırlanması, onların şərəfli döyüş yolunun təbliği gənc nəsillərin tərbiyyəsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. Doğrudur ki, Ali Baş Komandanımızın qətiyyətli qərarları, xalqın nümayiş etdirdiyi böyük dəstək, müzəffər ordumuzun rəşadəti sayəsində işğaldakı torpaqlarımız azadlığa, öz əsl sahiblərinə qovuşdu. Amma çox xain düşmənlə üz-üzəyik. Daim övladlarımızın indiki kimi, vətənpərvərlik ruhunda, cəsur, qorxmaz, savadlı, Vətənin müdafiəsinə hazır böyüməsinə çalışmalıyıq. Allah Prezidentimizə cansağlığı versin, dövlətimiz qüdrətli olsun!

“MƏN DƏ ATAM KİMİ QƏHRƏMAN OLACAĞAM”

- Atanızı itirəndə neçə yaşınız vardı və yaddaşınızda daha nələr qalıb?

- Cəmi 12... Bilirsiz, elə bir yaş dövrüdür ki, başımız uşaq əyləncələrinə, oyunlara qarışmışdı. Bütün günümüz həyat-bacada, küçədə keçirdi. Atam gərgin iş rejimi ilə əlaqədar səhər erkən gedir, gec qayıdırdı. Fələyin gərdisini anlayıb onu doyunca qucaqlaya, qoxusunu da ala bilmədik... (kövrəlir). Yadımdadır ki, evdə söhbət düşəndə, anam “ay Mikayıl, dörd balan var, bəlkə daha getməyəsən” sözləri ilə onu fikrindən daşındırmaq istəyəndə, “bizimkilər orada köməksiz qalıb, erməni daşnakları kişilər bir yana, arvad-uşağı

Oxud kəndində qoşa məzar

Baş leytenant Mikayıl Cəbrayilov polis yoldaşları ilə birgə

Fransalı partizan Şakinin qonağıdır

süngüdən keçirirlər, evdə oturub belə dəhşətlərə səssiz, seyrci qala bilmərəm, mən də atam kimi qəhrəman olacağam” deyirdi.

- Mikayıl müəllimin Qarabağ camaatına köməyə tələsdiyi doxsanıncı illərin əvvəlləri Azərbaycanın təkləndiyi, daxili sabitliyin tez-tez pozulduğu, müxtəlif qrupların hakimiyyətə yiyələnmək üçün hər şeyi qurban verdiyi, ermənilərin isə sahibsizliyimizdən istifadə edib quduzlaşdığı, dinc, əliyalın əhaliyə divan tutduğu bir dönmə idi...

- O zaman ordu hələ tam formalaşmadığına görə Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları da cəbhə bölgəsinə, təmas xəttinə cəlb edilmişdilər. Ərazilərimiz işğala məruz qalmasa da, xüsusən Qarabağın dağlıq hissəsində ermənilər tədricən vəhşiləşir, azərbaycanlıların yaşadığı kəndləri mühasirəyə alır, qətliaqlar törədirdilər. Çirkin məqsədləri soydaşlarımızı xain hücum, terrorla qorxudaraq doğma yurd-yuvalarından didərgin salmaq, dövlət müstəqilliyinin bərpasına çalışan Azərbaycanı təxribata, münəqişəyə çəkməklə lənətə gəlmiş xülyalarını – “Böyük Ermənistan” nağıllarını gerçəkləşdirmək idi. Düşmən müxtəlif ölkələrdən, xaricdəki diasporasından güclü kömək alır, Qarabağa beynəlxalq terrorçular gətirir, quldur dəstələri formalaşdırır, kütləvi talanlar törədir, zülmkarlıqları müqabilində isə günahsız insanların arşə dayanan

naləsini kimsə eşitmirdi. Belə bir ağır durumda polislərimiz müəyyən qrafik üzrə on günlük qaynar nöqtələrə göndərilirdilər. Atam da bu məsələdə könüllülərdən idi, tez-tez münəqişə zonasında olurdu. Növbəti dəfə raport yazıb Qarabağa getmək istədiyini bildirəndə, digər dörd nəfəri də tabeliyinə verib bir qrupda yola saldılar.

- Hansı bölgəyə ezam olunmuşdu?

- Əsasən Şuşaya, Xocalıya - ermənilərin iştahası altına düşən və daha çox can atdıqları ərazilərə... Şuşada məlum olub ki, vəziyyət ağırdır, gedib Cəmilliyə çıxma bilməyəcəklər. Amma həm tapşırığın icrası, həm də oradakı əhalinin köməksizliyinə görə geri qayıtmağa vicdanları yol verməyib. Onlardan indi də həyatda olan Nazim adlı polis işçisi danışır ki, böyük çətinliklə gedib kəndə çatanda qocalı-uşaq-qadın sakınlar imdad diləyərək üstümüzə yüyürdülər. Mikayıl müəllim belə acınacaqlı durumdan çox mütəəssir oldu, hətta divara söykənib ağladığını gördüm. Təskinlik vermək istəyəndə dedi, Nazim, o yaşlı qadın ki, qabağıma qaçdı, elə bildim anamdır...

- Bəs, şahadət məqamına yüksəlişi hansı şəraitdə baş verib?

- Onlar Cəmillidə xidmət apararkən kənd camaatı ərzaq çatışmazlığı ilə üzleşmişdi. Əslində təchizat işləri funksional vəzifələrinə daxil deyildi. Sadəcə, ac-yalavac əhaliyə köməyi insani borcları bilərək QAZ-66-

nı isə salıb qonşu Kosalı kəndinə taxıl, un gətirməyə gedəndə yolda düşmənin pusqusuna düşüblər. Asif Əliyev başına dəyən güllədən yerində keçib, atam çiyindən yaralansa da, yoldaşlarına deyib ki, siz yükü çatdırın, mən bunların qarşısını saxlayacam... Beləcə, qeyri-bərabər döyüşdə şəhid oldu...

- Mikayıl Cəbrayilov şahadətindən sonra ən yüksək mükafata - Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görüldü, Şakidə adına küçə var, daim xatirəsi əziz tutulur. Həlak olduğu yaşayış məntəqəsinin də onun şərəfinə Mikayılı adlandırılması barədə qeydlərə rast gəldim...

- Vallah, bu daha çox həmin kəndlərin sakınlərinin atama hörmətindən, ehtiramından doğan arzularından irəli gəlir. Ancaq istəklə hər hansı məsələ həllini tapmır, gərək rəsmən də təsdiqlənsin. Yəni hadisə Cəmilli və Kosalar kəndlərinin arasında baş verib, indi Qarabağdakı tarixi qələbələrimizlə əlaqədar yaqin ki, inzibati-ərazi vahidlərinə də yenidən baxılacaq. İnşallah, zaman göstərər... ❖

Qurban Məmmədov